

ומכריזים: "וגם חרבונה זכור לטוב", ומה טוב בו אם כדרשת רבי אלעזר? והנלע"ד שרצו לטעת בנו היסוד של מידת הכרת הטוב, אף כלפי אדם שהשתתף וחשב לעשות רעה, ובכדי לברוח יעץ דבר שעזר ליהודים. ודקדקו לומר: "וגם חרבונה", רוצה לומר ה"גם" של חרבונה זכור לטוב, ומהו ה"גם"? זה מה שיעץ: "גם הנה העץ", שהשתמש בלשון "גם". ועל "גם" זו אנו משבחים אותו, ו"גם" של חרבונה זכור לטוב. ועוד נלע"ד עפ"י מדרש שהיה זה אליהו שבה בדמות חרבונה ואמר כן למלך, ואליהו נקרא 'זכור לטוב', ע"כ וגם חרבונה היה אליהו זכור לטוב. ועוד אמרו במדרש (ב"ר לג, ג) שאליהו בא בדמות רבי חייא, ומאז כבדו רבי מאוד על זה, ע"כ גם את חרבונה יש לכבד, על מעלה זו שנדמה אליהו בדמותו.

9. חשוקי חמד עירובין - הערות דף נא עמוד ב

לח. וכעין מה שכתב המגיד מדובנא על מאמר הירושלמי שצ"ל: "ארור המן ברוך מרדכי, וגם חרבונה זכור לטוב", שלכאורה קשה בענין חרבונה ממה נפשך, אם הוא ראוי להתברך, למה לא יהיה מכלל המתברכים לומר עליו ברוך חרבונה? ואם ראוי הוא לארור, היה לומר עליו ארור! וביאר על פי המדרש: "ויאמר חרבונה - באותה שעה בא אליהו ז"ל ונדמה לחרבונה", נמצא שבאמת לא היה חרבונה המגיד מעשיית העץ, רק שאליהו ז"ל התחפש בדמות חרבונה, וא"כ למה יזכה לברכה אחר שהוא לא דבר טוב?! **אולם עכ"ז יזכר שמו לטוב, אחר שאליהו ז"ל לא נדמה לשר אחר זולתו, על כרחך שהיה הרהור טוב קצת בלבו, וכענין שאמרו חז"ל: מגלגלין זכות ע"י זכאי.** והדמיון בזה, למי שנוסע על חתונת בנו ואין לו מלבוש כבוד כראוי לו, והוא שואלו מאת רעהו, שמדרכו בשובו מהחתונה הוא מחזיר לרעהו הבגד ועמו מגדנות כדי להנאותו ג"כ מהחתונה, אחרי שבמלבושו התלבש על החתונה, וכמו כן ראוי חרבונה להיזכר לטוב בעבור שהתלבש בו אליהו ז"ל, ונדמה להיות כצלמו ודמותו, יעו"ש.

10. הנשקפה כמו שחר לרב יצחק זדון שליט"א פרק ז

ויאמר חרבונה אחד מן הסריסים לפני המלך - וצריך שיאמר: **וגם חרבונה זכור לטוב (ירושלמי חגיגה פ"ד).** מספר הגאון הרב משה צבי נריה זצ"ל: זכורני, בקיץ תרפ"א, הגיע לארץ מר פיליפ גרייווס, אחד מעורכי ה"טיימס" הלונדוני. ברחובות הודבקו מודעות שקראו ליהודי ירושלים לבוא ולחלוק כבוד למר גרייווס. בשנים שלפני מלחמת העולם הראשונה שימש מר גרייווס כתב "טיימס" בקושטא, ובהיותו בתורכיה הציל יהודי העיר ברוסה מכליה. ומעשה שהיה כך היה: מי שהוא הרג בזדון ילד תורכי, והם העלילו על היהודים שהם הרגוהו כדי להשתמש בדמו, והתכוונו להתנפל ולעשות פרעות ביהודים. האסון נמנע ע"י התערבותו האישית של מר גרייווס, אותו חסיד שבאומות. יהודי ירושלים נענו לקריאה ויצאו בהמוניהם - **ובראשם מרן הגרא"ה קוק זצ"ל** - אל תחנת הרכבת לקבל את פני האורח. הגרא"ה קוק זצ"ל נשא נאום, שבו קידם בברכה את מר גרייווס, והודה לו בעד מעשהו הרב למען יהודי ברוסה. מרן הגרא"ה קוק אמר בין היתר: "תודתי לך ותודת היישוב כולו אינה לשעה קלה בלבד, אלא גם לימים הבאים לעתיד לבוא עד סוף כל הדורות. כך נהוג ומושרש אצלנו מימי קדם, מימי מרדכי ואסתר. חרבונה, אחד מסריסי המלך אצלנו לטובה עד היום! דע לך - המשיך מרן הרב בפנותו אל גרייווס - כי שמך חרות על לב כל יהודי, לא רק בדור הזה. זכרך יהיה שמור אצלנו לטובה בכל הדורות, הננו מתברכים בך עד היום, וגם הבאים אחרינו יתברכו בך לימים יבוא, עד סוף כל הדורות".

11. בן פורת יוסף דרשות והוספות שבת הגדול (ב)

ונחזור לענין הנ"ל, כי מיתוק חסדים הוא על ידי גבורות, שיש יתרון לאור מן החושך, ועל ידי גבורת החושך של המן נודע יתרון אור החסדים של בחינת מרדכי, ואם כן נעשה כסא זה לזה... וזהו "וגם חרבונה זכור לטוב" (ירושלמי מגילה פ"ג ה"ז), כי החורבן שהיה תחלה גורם עתה יותר תענוג בימי השלום, שהוא יתרון אור מן החושך, והבן.

1. שולחן ערוך אורח חיים סימן תרצ סעיף טז

צריך שיאמר: ארור המן, ברוך מרדכי, ארורה זרש, ברוכה אסתר, ארורים כל שונאי ה', ברוכים כל המאמינים בה'. וצריך שיאמר: **וגם חרבונה זכור לטוב.**

2. אסתר פרק א

(י) ביום השביעי כטוב לב המלך ב"ן אמר למהומן ב"תא **חרבונא** ב"תא ואב"תא ותר וכ"פס שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך א"חש"רוש:

(יא) להביא את ושת"י המלכה לפני המלך ב"תא מלכות להראות העמים והשרים את י"תה פי טובת מ"תה היא:

3. אסתר פרק ז

(ט) ויאמר **חרבונה** אחד מן הסריסים לפני המלך גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך ע"מ בבית המן ג"ב חמשים אמה ויאמר המלך תלהו עליו:

(י) ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וחתת המלך ש"ככה: פ

4. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף טז עמוד א

אמר רבי אלעזר: אף חרבונה רשע באותה עצה היה, כיון שראה שלא נתקיימה עצתו - מיד ברח, והיינו דכתיב: "וישלך עליו ולא יחמל מידו ברוח יברח".

5. דף על הדף מגילה דף טז עמוד א

...והקשה המגיד מדובנא זצ"ל, שלמה אמרו חז"ל שאף חרבונא היה בעצה זו, והרי מן המגילה משתמע שחרבונא האשים את המן?! ותירץ במשל לעני עיור, שהיה לו נער קטן שהנהיגו. בדרך הרגיש העיור כי כספו שמנה עשרים מטבעות אבד לו. התחיל העני לבכות על כספו שאבד ולרטון על מזלו. ראה הנער את צערו ונכמרו רחמיו, ופנה ואמר לעיור: הנה מצאתי את עשרים המטבעות שאבדו לך. מיד תפס בו העיור והכהו. והנער צועק: מדוע תכני, והנך משלם לי רעה תחת טובה בהחזירי לך את אבידתך? השיבו העיור: הן אתה גנבת כספי ממני, שאם לא כן מנין לך סכום מספרם, עשרים כסף? כך חרבונא, מתוך שידע בדיוק את מידת העץ, אות הוא שהיה באותה עצה של המן, וכדברי חז"ל.

6. אלשיך אסתר פרק ז

(ט) והנה אמרו רבותינו ז"ל (ילקוט רמז תתרט) כי חרבונה הוא אליהו שנדמה כאחד מן הסריסים, והלא כמו זר נחשב אומרו "אחד מן הסריסים", שיוורה כי לא אליהו היה כי אם אחד מסריסי המלך ממש! אך אחר שדקדק בזה אומרו "לפני המלך" שהוא מיותר. אך יאמר: ויאמר חרבונה אשר הוא אחד מן הסריסים לפני המלך, כלומר כי לפני המלך במה שהוא אדם הרואה לעינים הוא אחד מן הסריסים, אך לא לפני ה', כי אין המלך רואה רק מה שנדמה לפניו כאחד מן הסריסים. **ושמעתי מי שדקדק בזה שחרבונה שזכר פה הוא בה"א בסוף תיבה, ולא באלף כחרבונא הנזכר למעלה בין סריסי המלך, ועל כן הטיבו אשר דברו כי לא ראי זה כראי זה. ואפשר לבא אחרי ולמלא את דבריו כי ה"ה"א שהיא חמשה רמז לחמש אותיות שבאליהו:**

7. ספר כד הקמח פורים

ויאמר חרבונה גם הנה העץ - ונקרא חרבונא שתי תיבות: חרבו נא, כלומר חרבו עתה, לפי שהיה עד עתה חרבו של המן ומלאך המות שלו. וע"ז אמרו רז"ל: חרבונה זה אליהו, והכוונה שנדמה לו אליהו בדמות חרבונה אחד מן הסריסים, והיה אליהו למרדכי ומלאך המות להמן. וזהו חרבו נא - חרבו עתה, כלומר זה היה סיבת מהירות מיתתו, שאמר: "גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי.. ויאמר המלך תלוהו עליו".

8. טובים דודיך לרב יצחק זדון שליט"א פרק ז

ויאמר חרבונה אחד מן הסריסים - אמר רבי אלעזר: אף חרבונה רשע באותה עצה היה, כיון שראה שלא נתקיימה עצתו - מיד ברח (מגילה טז.). לעומת זאת, בפיוט לפורים אנו שרים